

**PROPOSTES PER A LA REGENERACIÓ DEL TEIXIT**  
**PRODUCTIU CATALÀ A PARTIR DE**  
**L'EMPRENEDORIA**<sup>1</sup>

Departament d'Economia i Empresa. Maig 2012

---

<sup>1</sup> Aquest document és continuació d'un altre que recull les dades bàsiques i definitòries del procés emprenedors a Espanya i a Catalunya "L'emprenedoria a Catalunya: una identificació del punt de partida", INFORMES PIMEC, 2/2012.

## Introducció

En els països desenvolupats en general i a Europa en particular, és pràcticament una constant la preocupació de les esferes polítiques per actuar de cara a facilitar l'emprenedoria. Aquest vector de l'economia ha rebut en els darrers anys una àmplia atenció per part d'institucions públiques i privades.

Una de les que resulta emblemàtica, perquè indica la rellevància oficial que se li dóna al tema, és la que es recull en un document de referència de voluntat política de la Comissió Europea com la *Small Business Act* (SBA). Tant en la seva primera versió de 2008<sup>2</sup>, com en la segona, de 2011, es proposa l'impuls de l'emprenedoria com un eix fonamental de progrés que respon a la “preocupació d'apropar les idees al mercat, d'establir mesures polítiques que accelerin la velocitat i millorin la manera en que les empreses conceben, desenvolupen, produeixen i introdueixen nous productes i serveis, pensant sobretot en micro-empreses, els primers estadis de l'empresa.”<sup>3</sup>

L'impuls de l'emprenedoria en l'actual context de crisi ha agafat embranzida com a subjecte d'atenció. No és aquest un document per a fer-ne un repàs exhaustiu, però sí que cal recollir les tipologies d'actuacions que s'estan duent a terme i les principals propostes que estan en curs. PIMEC també fa les seves, en aquest document, després d'efectuar un breu repàs de les més destacables per part del govern central, de la Generalitat i de la CAREC.

### 1. La Llei d'emprenedoria

El govern de l'Estat té en curs una proposta de llei, Ley de los Emprendedores, que al redactar aquest document encara no ha estat aprovada. Les referències disponibles al voltant del seu contingut venen de propostes prèvies del partit en el govern, de notes a la premsa i de propostes parcials a les que s'ha tingut accés, provinents de ministeris i d'organitzacions empresarials.

El concepte d'emprenedor que sembla que estarà en la base de l'actuació és el de “aquella persona física que es troba iniciant una activitat econòmica bé sigui com a treballador autònom, cooperativista, o soci d'una pime i que vagi a desenvolupar una activitat professional en organitzacions amb un nombre de socis inferior a 6”. També s'hi inclou aquella persona que estant compresa en la definició anterior faci menys de 2 anys que està donat d'alta a la seguretat social, sempre que no sigui una continuació o ampliació d'una activitat anterior. Per tant, la llei molt probablement se centrarà en les persones que inicien activitat professional o l'han iniciada fa relativament poc temps.

A l'espera de la seva publicació, els eixos sobre els que sembla que pivotarà la llei en qüestió són aquests:

- **Agilització dels tràmits per a la creació d'una societat**, en 24 hores, amb una declaració jurada, una targeta de crèdit i per internet.

---

<sup>2</sup> COM(2008) 394.

<sup>3</sup> COM(2011) 78 final

- **Apropament del tractament fiscal** que reben els resultats de l'activitat empresarial tant si la desenvolupa una persona física (a través de l'IRPF, en particular els autònoms) o una persona jurídica, en aquest cas a través de l'Impost de Societats.
- **Millora del tractament de les inversions empresarials** per part de particulars en el seu IRPF, per exemple dels *business angels*.<sup>4</sup>
- **Aplicació del principi de cobrament i no el de meritació en l'IVA** en les vendes a l'administració pública.
- **Creació d'un fons de capital llavor públic-privat** per a ajudar a emprenedors amb projectes innovadors.
- **Línia de micro-crèdits**, a gestionar a través de ENISA (Empresa Nacional de Innovación), per a empreses de menys de tres anys i que no vagin destinats a refinançar el negoci.
- **Capitalització de la prestació per atur**, per a beneficiaris que es vagin a implantar com a autònoms o vagin a participar com a socis en una empresa de nova creació.
- **Creació de Punts d'Activació Empresarial per a Emprenedors (PAE)**, per a assessorar en l'inici i tramitacions de noves empreses.
- **Subvencions a la creació d'ocupació**, al contractar el primer treballador que no tingui la condició de soci..
- **Reduccions i bonificacions de quotes per pluriactivitat** a aquells treballadors que, cotitzant al Règim General, quan també cotitzen al RETA actualment ho han de fer a temps complet.
- **Bonificacions per a nous familiars col·laboradors, per a joves autònoms menors de 30 anys, etc...**
- **Mesures orientades a la formació en emprendedoria.**

Caldrà estar atents als termes concrets en que es concreten el que sembla, per ara, una bateria àmplia de bones intencions per part del govern central. També la Generalitat ha mostrat una sensibilitat especial per aquest tema des que es va declarar i es declara *business friendly*.

---

<sup>4</sup> Aquesta figura fa anys que s'aplica a Catalunya.

## 2. Les actuacions de la Generalitat

Dels conjunt d'actuacions en curs i dels anuncis d'actuació que s'han fet recentment, se'n desprèn que l'atenció que rep l'emprenedoria per part de la Generalitat de Catalunya és creixent. Vegi's sinó aquest breu repàs que segueix sobre els dos departaments directament implicats.

### 2.1. Departament d'Empresa i Ocupació

Té en funcionament dues línies principals de suport a l'emprenedoria: el programa INICIA i el programa de valorització tecnològica en el marc d'ACC10.

Sobre INICIA, destacar que en la seva ja dilatada singladura de suport als emprenedors compta amb múltiples mecanismes d'actuació (programes, bancs de casos, ofertes, oficina virtual, premis, butlletí, i un llarg etcètera) que s'apliquen en bona part a través de dues xarxes:

- 1) Entitats d'assessorament repartides per tot Catalunya: n'hi ha més de 150, que totalitzen 183 punts de suport.
- 2) Vivers, que sumen la xifra de 26.<sup>5</sup>

Adicionalment, el Departament actua sobre l'emprenedoria en l'àmbit d'alt nivell tecnològic i més relacionat amb el món universitari a través diferents programes d'ACC10 orientats en la valorització de iniciatives en la fase pre-competitiva, en els préstecs a les noves empreses de base tecnològica i en la facilitació de mentors de projectes empresarials, entre altres.<sup>6</sup>

En data recent (13 de març de 2012) el Departament d'Empresa i Ocupació anuncia a través del seu Conseller un programa aparentment de gran abast relatiu a l'emprenedoria: el "**Catalunya Emprèn**". El seu objectiu és contribuir al naixement de 60.000 noves empreses i la creació de 100.000 llocs de treball, amb un pressupost de 200 milions d'euros i l'objectiu de mobilitzar-ne 3.500 més en projectes d'emprenedoria i creació d'empreses.

Els eixos d'actuació d'aquest programa, que caldrà seguir en el seu detall d'aplicació, són aquests:

- creació d'una xarxa públic-privada de trobada i coordinació dels agents implicats en l'emprenedoria
- programes de formació reglada en emprenedoria (en l'ensenyament obligatori, superior i professional)
- sensibilització de la societat i l'opinió pública
- assessorament i formació per a emprenedors
- creació d'una xarxa de recursos (inclou vivers, programes per a autònoms, avals de la Generalitat)

---

<sup>5</sup> Veure'ls a <http://inicia.gencat.cat/inicia/cat/entitatLocalMapa.do>.

<sup>6</sup> <http://www.acc10.cat/ACC10/cat/innovacio-tecnologica/valoritzacio-tecnologica/>.

- habilitació d'instruments de suport jurídic, de gestió i de tramitació
- programes de suport per a empreses d'alt creixement potencial (capital llavor, *business angels*, ...)
- actuacions enfocades a les "segones oportunitats"
- actuacions de promoció de *spin-off*
- canvis normatius i administratius que eliminin traves a la creació d'empreses
- nova organització que integri la xarxa "Inicia", serveis d'emprenedoria del SOC i els programes d'ACCIO
- Creació de la Llei d'emprenedoria.

## 2.2. Departament d'Economia i Empresa

Aquest departament de la Generalitat actua bàsicament en dues línies de suport a l'emprenedoria:

- Beneficis fiscals als *business angels*, una fórmula que fa anys que s'aplica i que en els pressuposts vigents (2012) es concreta en l'àmbit de l'IRPF en una deducció de la quota íntegra autonòmica del 30% de la inversió en adquirir accions o participacions socials en entitats noves o de creació recent, fins a un import màxim de 6.000€ En cas de declaració conjunta s'aplica a cadascun dels contribuents.
- Línies de finançament de l'ICF (2012), que inclou Coinversió amb *business angels* (pressupost de 10 milions d'euros) i préstecs participatius en col·laboració amb *business angels* (pressupost de 2 milions d'euros).

## 3. Propostes de la CAREC

El Consell Assessor per a la Reactivació Econòmica i el Creixement (CAREC) també ha fet propostes orientades a fomentar l'emprenedoria<sup>7</sup> i proposa treballar en tres línies diferents:

- millorar el finançament,
- millorar les aptituds i competències (en particular a través de formació i tutela) i
- millorar les actituds, que posin en valor la figura de l'empresari.

La CAREC suggereix un conjunt de mesures que estan ajustades a les possibilitats competencials de les institucions que poden actuar a Catalunya, bàsicament la Generalitat, però també les administracions locals. Les propostes que efectua estan agrupades en cinc àmbits i en recollim les que presenten més sintonia amb les inquietuds de PIMEC.

---

<sup>7</sup> Veure document "Mesures per fomentar l'esperit emprenedor", de 22/06/2011 a [http://www10.gencat.cat/gencat/binaris/carec5\\_tcm32-166866.pdf](http://www10.gencat.cat/gencat/binaris/carec5_tcm32-166866.pdf).

El primer àmbit fa referència a impulsar la formació i la tutela en emprenedoria de manera extensiva, la qual cosa inclou introduir assignatures específiques en els cicles formatius, introduir la possibilitat de fer projectes d'empresa amb valor de tesines de grau, màster i postgrau, crear una base de dades de casos d'èxit per a divulgar-los i fer-los servir a les escoles i universitats, formar a professors en creació d'empreses, o introduir un programa de tutela d'emprenedors amb directius *senior*.

El segon àmbit és l'universitari, dels centres de recerca i de les incubadores. Aquí les propostes que més interessants són les de revisar el funcionament dels vivers d'empresa (tema als que ens hi referirem més endavant) i a l'atracció d'emprenedors internacionals, a la captació de talent empresarial exterior.

El tercer àmbit fa referència a les condicions de context, de marc normatiu i administratiu, amb algunes mesures que corresponen a l'administració central, com ara agilitzar la tramitació administrativa per constituir una empresa, la liquidació de l'IVA al cobrament en comptes de la meritació, o la capitalització de l'atur, que probablement quedaran tractades per la Ley del Emprendedor (veure el punt 1 d'aquest document).

El quart àmbit és el social i cultural, amb diverses propostes de valorització de la figura de l'empresari en la societat. Finalment, el cinquè àmbit ve referit a facilitar el creixement empresarial, amb propostes de fer-ho per la via del capital risc, de les aliances entre empreses amb l'objecte d'augmentar la seva dimensió i de donar suport als processos d'internacionalització.

#### **4. Propostes de PIMEC a la Generalitat**

PIMEC ha dut a terme algunes activitats en l'àmbit de l'emprenedoria col·laborant amb altres institucions<sup>8</sup>, i també en té en curs i de previstes, amb diferents nivells de maduració i concreció.<sup>9</sup> Tot plegat és coincident amb el sentiment força compartit en la nostra societat que l'emprenedoria és una activitat que cal activar, més en una època de crisi com l'actual. I les associacions empresarials hi han d'estar implicades perquè toca el moll de l'os de la seva raó de ser. També ho haurien d'estar els sindicats, per motius semblants, i perquè sense empreses no hi ha ocupació i no hi ha creixement.

Les possibilitats d'actuació per part de les administracions són múltiples, tal i com s'ha vist en el breu repàs efectuat fins aquest punt. No obstant, les restriccions financeres que està patint el sector públic determinen en bona mesura l'abast d'allò que realment és possible. Més encara en el cas de la Generalitat, que a unes finances molt delmades cal afegir-hi un instrumental competencial més aviat feble per prendre mesures, per

---

<sup>8</sup> Entre les activitats en aquest àmbit cal citar la participació en els programes "Crescut" (d'acceleració del creixement per a empresaris i directius de pimes industrials tradicionals, consistent en formació i consultoria individualitzada, a través de la Diputació de Barcelona) i el projecte "Projecta't, en el marc de INICIA del Departament de Treball (per a consolidació i creixement d'empreses de menys de 3 anys, consistent bàsicament en formació i tutoria dels emprenedors en diferents àmbits).

<sup>9</sup> En curs hi ha el projecte "c3" (de suport personalitzat a persones emprenedores, consistent en tutories i formació sobre una base d'incidència municipal, a través de la Diputació de Barcelona) i el programa "Emprenedors XXI digital" (centrat a empreses de nova creació del sector TIC). En fase de disseny, PIMEC té el projecte PIADe, un pla integral per l'autoocupació i el desenvolupament de l'emprenedoria que té per objectiu el manteniment i la creació d'ocupació per part d'autònoms i emprenedors.

exemple en l'àmbit normatiu o fiscal. No obstant això, les vies per a activar l'emprenedoria són múltiples i no necessàriament cares.

Les propostes que efectua PIMEC són les set que es descriuen a continuació.

#### *4.1. Racionalitzar les actuacions de la pròpia Generalitat*

Les actuacions de la Generalitat en l'àmbit de l'emprenedoria resulten aparentment disperses, amb el perill que no s'estiguin utilitzant els recursos de manera eficient. El Departament d'Empresa i Ocupació té dos eixos d'actuació (INICIA i algunes actuacions d'ACCIO) que caldria que responguessin a un únic plantejament estratègic. El mateix es pot dir de les actuacions del Departament d'Economia i Coneixement.

#### *4.2. Un moviment coordinat, també a nivell municipal, per tot Catalunya*

Molts dels ajuntaments més grans i actius de Catalunya compten amb algun servei de suport a l'emprenedoria, en particular en l'àmbit de l'autoocupació. No obstant, aquests serveis presenten nivells molt heterogenis de qualitat en funció del potencial econòmic i humà, i del compromís adquirit per part de cada ajuntament. La Diputació de Barcelona, una de les més actives en la matèria, compta també amb eines de suport als ajuntaments que presten aquest tipus de serveis.

Alguns ajuntaments han fet passos addicionals i han creat les seves incubadores o viviers d'empreses. El paradigma de més volum és el cas de Barcelona Activa, pertanyent a l'Ajuntament de Barcelona, que compta amb una dilatada trajectòria en aquest terreny, i és referent fins i tot a nivell internacional.

La tecnologia de suport que tenen els diferents viviers d'empreses caldria harmonitzar-la en allò que és el més essencial del procés i difondre-la i compartir-la entre tots els ajuntaments interessats en activar l'emprenedoria a casa seva.

Proposem estudiar la creació d'una xarxa de suport a l'emprenedoria i de viviers d'empreses, amb marca i tecnologia compartida per tot Catalunya, que actuaria a manera de paraigua d'un moviment molt ampli estès per tot el país. A títol d'exemple es podria anomenar la XEV (Xarxa emprenedoria i viviers). Per tenir força, el moviment hauria de ser únic, no només amb metodologies compartides sinó amb marca única.

L'actuació no necessàriament ha de comportar major despesa, atès que la informació existeix i les estructures de suport també. Caldria posar un cert ordre, difondre el moviment i establir els mecanismes per coordinar actuacions que ja estan duent a terme de manera individual molts ajuntaments.

#### *4.3. Cobertura territorial completa dels viviers d'empreses*

Tots els municipis de més de 10.000 habitants i totes les capitals de comarca haurien de tenir un lloc per a acollir emprenedors en les seves primers etapes. Es tractaria de viviers d'empreses que oferissin allò imprescindible per a arrencar un negoci. Tot amb el mínim cost possible, per l'ajuntament i per l'empresa. La funcionalitat seria un requeriment imprescindible i l'estètica de les instal·lacions hauria de tenir una prioritat mínima. L'empresari necessita un sostre, un adreça, un despatx, uns serveis ofimàtics

mínims i una sala de reunions. Sofisticant-ho, pot necessitar un servei de secretaria, compartit. Res més.

Disposar d'aquests espais per part dels ajuntaments no hauria de ser car. Es poden habilitar dependències existents o crear-los de nou amb inversions el més baixes possible, tenint en compte que la nova empresa ha de pagar per aquests serveis.

Cap poble d'una certa dimensió de Catalunya ni cap territori quedaria sense un lloc d'acolliment dels emprenedors en les seves primeres etapes d'existència. Després ja alçaran el vol si en són capaços, si no, potser és que no eren viables. Però com a mínim s'ha donat l'oportunitat d'assajar-ho.

#### *4.4. Atenció a l'emprenedoria madura*

La situació econòmica actual genera molts aturats d'una certa edat i amb gran experiència empresarial. I en molts casos amb idees i capacitat. Recordem que els emprenedors a Espanya tenen una mitjana d'edat de 38 anys segons el darrer GEM. Sobre el potencial de les persones madures, cal fer referència a un article recent aparegut a *The Economist*<sup>10</sup> que recull un estudi de la Kauffman Foundation sobre empreses americanes fundades entre 1996 i 2007. En destaquen algunes conclusions interessants:

- L'edat mitjana dels fundadors d'empreses tecnològiques avançades amb èxit és de 39 anys.
- Hi ha el doble de fundadors amb èxit entre la gent de més de 60 anys que per sota de 20.
- Les persones entre 55 i 64 anys sumen el 23%<sup>11</sup> de les noves empreses a 2010, comparat amb el 15% de 1996.

El suport a l'emprenedoria madura no hauria de ser diferent del que rebí l'emprenedoria més jove. Tal vegada és només un problema de comunicació, de fer conèixer a la societat que es pot emprendre a qualsevol edat, de generar confiança i de fer adonar a les persones amb capacitat i vocació emprenedora latents, que no és tard.

#### *4.5. Emprenedoria extensiva*

És un tòpic associar emprenedoria amb alta tecnologia. Els negocis d'alta tecnologia en la pràctica són pocs. Però resulten atractius, sobretot en el món polític, perquè vesteixen molt i llueixen fins i tot a nivell internacional. A l'economia catalana, aquests projectes li interessin i en té necessitat, però sobretot calen els projectes més normals i corrents, que són els que crearan un major nombre de llocs de treball.

En aquest context, val la pena assenyalar el perill que té la classe política de moure's per objectius no encertats al tractar l'impuls de l'emprenedoria. Alguns principis recomanables pels polítics quan emprenguin accions són aquests:<sup>12</sup>

---

<sup>10</sup> *The Economist*, 25 febrer 2012, p. 60

<sup>11</sup> A Espanya, d'acord amb el GEM 2011 un 7,1% tenen entre 55 i 64, i un 18% entre 45 i 54 anys (veure INFORMES PIMEC 2/2012).

<sup>12</sup> *The Economist*, 17 de març de 2012, p.64.



- No pensar en el curt termini (una temptació natural).
- No confondre la creació d'empreses amb promoure pimes, el desenvolupament local o la creació d'ocupació; les tres coses vindran, però com a una conseqüència de crear empreses, que és l'objectiu. L'emprenedor no hi pensa en això, pensa en aprofitar les oportunitats de mercat.
- L'alta tecnologia resulta atractiva, perquè se'n fan molt de ressò els mitjans de comunicació, però la major part de les empreses que es creen no són d'alta tecnologia. A més a més, cal tenir present l'alta tecnologia és molt arriscada, i que hi ha molts tancaments de *start-ups*.
- Els governs poden tenir una incidència limitada sobre el fet empenedor. Poden augmentar la probabilitat que sorgeixin noves iniciatives a través de l'educació i el transport, l'impuls de la immigració d'emprenedors, facilitar els tancaments d'empresa, o fer fàcil la venda d'idees per part dels acadèmics.

Interessa qualitat, però sobretot quantitat. Els bons projectes ja sortiran.

#### *4.6. Un nou tipus de servei: l'acompanyament qualificat de l'emprenedor*

Molts emprenedors, especialment joves i si es tracta de la seva primera experiència en creació d'empreses, s'afronten als seus projectes amb bones idees i il·lusió, però carregats d'incerteses i de coses noves, des de com fer un pla d'empresa fins a les obligacions administratives, passant per la cerca de finançament. En aquesta etapa tot el suport que es pugui donar a qui inicia una empresa pot tenir gran valor.

Un acompanyament del procés per part de persones qualificades en la matèria hauria de facilitar l'emprenedoria i n'hauria de fer augmentar la seva supervivència. Els mateixos serveis existents en matèria d'autoocupació en molts ajuntaments podrien prestar aquest suport. I per fer-ho amb els estàndards de qualitat adequats, caldria fer-ho d'acord amb criteris i assistència de la Xarxa d'Emprenedoria i Vivers apuntada a 4.2.

#### *4.7. Simplificació administrativa real*

Les propostes des de diferents estaments polítics quant a l'agilització de les relacions amb l'administració són múltiples, també en l'àmbit de la creació d'empreses. El govern central i la Generalitat s'hi mostren compromesos. Des de PIMEC es demana que aquest compromís es torni realitat. Això vol dir fonamentalment dues coses:

- a) que les mesures que s'anuncien als mitjans quedin degudament contemplades en el marc normatiu perquè siguin operatives, i
- b) que la seva aplicació arribi a tots els nivells de l'administració, en particular als funcionaris dels ajuntaments que finalment tramiten administrativament els projectes de creació d'empresa.